

Torah as Poetry?

Dr. Avivah Zornberg

Parashat Mishpatim:

Law and Violence

1. מדרש רבה שמות פרשה ל פסקה ג

ד"א ואלה המשפטים מה כתיב למעלה מן הפרשה (שם יח) ושפטו את העם בכל עת ואמר כאן ואלה המשפטים והדברות באמצע משל למטרונה שהיתה מהלכת הזין מכאן והזין מכאן והיא באמצע כך התורה דינין מלפניה ודינין מאחריה והיא באמצע וכן הוא אומר (משלי ח) באורה צדקה אהלך התורה אומרת באיזה נתיב אני מהלכת אהלך בדרכן של עושי צדקה בתוך נתיבות משפט התורה באמצע ודינין מלפניה ודינין מאחריה מלפניה שנא' שם שם לו חוק ומשפט ודינין מאחריה שנאמר ואלה המשפטים:

1. Midrash Rabbah - Shemot 30:3

Another explanation of NOW THESE ARE THE ORDINANCES. What precedes this paragraph? And let them judge the people at all seasons (ib. XVIII, 22), and here it says, NOW THESE ARE THE ORDINANCES. with the Decalogue in between. Like a distinguished lady walking in the centre of an armed bodyguard, so has the Torah laws preceding it and laws following it, while it is in the centre. Hence it says, I walk in the way of righteousness (Prov. VIII, 20). The Torah exclaims: 'In which path shall I walk?-I will walk in the path of those who act righteously in the midst of the paths of justice' (ib.)-with the Torah in the centre and laws preceding it and following it; preceding it, as it says, 'There He made for them a statute and an ordinance,' and following it, as it says, NOW THESE ARE THE ORDINANCES.

2. רש"י על שמות פרק יח פסוק ט

ויחד יתרו - וישמח יתרו זהו פשוטו (סנהדרין צד) ומ"א נעשה בשרו חדודין חדודין מיצר על אבוד מצרים היינו דאמרי אינשי גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאה באפיה:

2. Rashi – Shemot 18:9

Yisro rejoiced -[*VaYichad* means:] "And Yisro rejoiced." That is its plain meaning. However, there is a Midrash Aggadah: His flesh felt (*chadudin*) sharp stinging sensations.

He was grieved by the destruction of Egypt. This is what is meant when people say: "A proselyte even up to ten generations [later]- do not disparage an Aramean (non-Jew) in his presence."

3. רשב"ם על שמות פרק כב פסוק כו

אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאר - דבר הכתוב בהווה לפי שהמלכים והדיינים דנין דיני ממונות ונפשות רגילים בני אדם לקללם. וכן הוא אומר גם במדעך מלך אל תקלל. וכה"א כי קללת אלהים תלוי כשרואים את אדם תלוי מקללים את הדיינים לכך ציוה לא תלין נבלתו:

3. Rashbam – Shemot 22:27

The Torah again selected the most likely scenario of someone cursing people in authority. People who lose in litigation are apt to curse the judge ruling against them. We find a similar verse in Kohelet 10,20 where Solomon writes: "don't revile a king even among your intimates." Another verse in which the Torah refers to a spectacle arousing curses is found in Deuteronomy 21,23 where the Torah refers to the body of a judicially executed person being buried by nightfall. The reason given is that seeing such a body evokes curses against the judges who had convicted the victim.

4. רש"י על שמות פרק כב פסוק כ

כי גרים הייתם - אם הוניתו אף הוא יכול להונותך ולומר לך אף אתה מגרים באת מום שבך אל תאמר לחברך.

4. Rashi – Shemot 22:20

For you were strangers - If you abuse him, he, too, is capable of abusing you by saying to you: "You, too, descend from strangers." With a fault which is your own do not reproach your fellow man.

5א. שמות פרק כג פסוק ט

וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים:

5a. Shemot 23:9

Do not oppress a stranger. You [should] know the soul [feelings] of the stranger, for you were strangers in the land of Egypt.

5ב. רש"י על שמות פרק כג פסוק ט

וגר לא תלחץ - בהרבה מקומות הזהירה תורה על הגר מפני שסורו רע (ב"מ נט):
את נפש הגר - כמה קשה לו כשלוחצים אותו:

5b. Rashi – Shemot 23:9

Do not oppress a stranger - In many places, the Torah issues warnings regarding the {ger} because his inclination is bad.

The soul of the stranger - How hard it is for him when he is oppressed.

6. מכילתא כב: כב

כבר היה רבי ישמעאל ורבי שמעון יוצאין ליהרג אמר לו רבי שמעון לרבי ישמעאל רבי לבי יוצא שאיני יודע על מה אני נהרג. אמר לו רבי ישמעאל לרבי שמעון מימך בא אדם אצלך לדין או לשאלה ועכבתו עד שתהא שותה כוסך ונוטל סנדלך או עוטה טליתך אמרה תורה אם ענה תענה אחד עינני מרובה ואחד עינני מועט. אמר לו ניהמתני רבי.

6. Mechilta 22:22

At the time when R. Simon and R. Ishmael were led out to be killed, R. Simon said to R. Ishmael: Master, my heart fails me, for I do not know why I am to be killed. R. Ishmael said to him: Did never happen in your life that a man came to you for a judgment or with a question and you let him wait until you had sipped your cup, or had tied your sandals, or had put on your cloak? And the Torah has said: "If thou afflict in any wise," whether it be a severe affliction or a light affliction. Whereupon R. Simon said to him: "You have comforted me, master."

7. מדרש תנחומא משפטים פרק טז

אם חבל תחבל אמר הקב"ה כמה את חייב לי אתה חוטא לפני ואני ממתין לך ונפשך עולה אצלי בכל יום ובכל אמש ואמש ונותנת דין וחשבון והיא מתחייבה אני מחזיר לך את נפשך שאתה חייב לי אף אתה אע"פ שהוא חייב לך אם חבל תחבל עד בא השמש תשיכנו לו כי הוא כסותה לבדה אף אתה דבר אחד יש לי אצלך אם אין אתה מחזיר משכוננו איני מחזיר לך את נפשך לפיכך אם חבל תחבל והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני שהוא קורא תגר לפני ואומר רבון העולם אני אדם והוא אדם הוא שוכב על מטתו ואני במה אשכב לפיכך ושמעתי כי חנון אני אמר הקב"ה בעוה"ז הייתי שומע צעקת יחידים ולעתיד והיה טרם יקראו ואני אענה (ישעיה סה) והנביא אומר כי עם בציון ישב וגוי (שם ל):

7. Midrash Tanchuma, Mishpatim 16

If thou at all take thy neighbor's garment to pledge (Exod. 22:25). The Holy One, blessed be He, declared: How guilty are your sins before Me, yet I have been patient with you. And though your soul ascends unto Me at twilight each day to render an accounting and is found guilty, nevertheless I return the soul to you. Just as you are obligated to me, so also are you obligated to them (the poor). *If thou at all take thy neighbor's garment to pledge, thou shalt restore it to him by that the sun goeth down; for that may be his only covering* (Exod. 22:25). You have one thing that belongs to Me, and therefore, if you take your neighbor's garment to pledge, and do not return his pledge to him, I will not return your soul to you. Scripture says of this: *Takest thy neighbor's garment. And it shall*

come to pass, when he crieth unto Me that I will hear; for I am gracious (ibid., v. 26). If anyone complains to Me of injustice, saying: “Master of the Universe, I am a man and he is a man, yet he sleeps on his bed, but where can I sleep?” I will listen to him for I am gracious. The Holy One, blessed be He, said: I pay attention to the complaints of the lonely ones in this world, but in the day to come, *It shall come to pass, that before they call, I will answer* (Isa. 56:4). The prophet also said: *For, O people that dwelleth in Zion at Jerusalem, thou shalt weep no more* (ibid. 30:19).

8. רש"י על שמות פרק כד פסוק י

כמעשה לבנת הספיר - (סוטה יב) היא היתה לפניו בשעת השעבוד לזכור צרתן של ישראל שהיו משועבדים במעשה לבנים:
וכעצם השמים לטהר - משנגאלו היה אור וחדוה לפניו:

8. Rashi – Shemot 24:10

Like a brickwork of sapphire - This was before Him at the time of their enslavement, as a reminder of the oppression of Israel, for they were subjugated to do brick-work.
And like the essence of heaven in purity - [This symbolizes that] when they were redeemed there was light and joy before Him.

9. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז/א

מרגלא בפומיה דרב [לא כעולם הזה העולם הבא] העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה שנאמר ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו:

9. Talmud Bavli – Berachot 17a

A favourite saying of Rab was: [The future world is not like this world.] In the future world there is no eating nor drinking nor propagation nor business nor jealousy nor hatred nor competition, but the righteous sit with their crowns on their heads feasting on the brightness of the divine presence, as it says, And they beheld God, and did eat and drink.

10. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח/ב

ואמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקדוש ברוך הוא הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר אל תקרי שושנים אלא שושנים:

10. Talmud Bavli – Shabbat 88b

R. Joshua b. Levi also said: What is meant by, His cheeks are as a bed of spices? With

every single word that went forth from the mouth of the Holy One, blessed be He, the whole world was filled with spices [fragrance]. But since it was filled from the first word, whither did the [fragrance of the] second word go? The Holy One, blessed be He, brought forth the wind from His store-chambers and caused each to pass on in order, as it is said, His lips are as lilies [shoshannim], dropping myrrh that passes on: read not shoshannim but sheshonim.

11. בית יעקב: יא

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם. זש"ה (ישעיהו נו) שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות. משפט מורה על סדר. ע"ז מזהיר הכתוב שישמור האדם את המשפט שיתנהג תמיד בסדר והדרגה שלא ישכח בעצמו רק שיהיה הויה וקיום אף להגוף ועד ידי זה יוכל להגיע לפנימיות האור ועל זה רומזו זו הפרשה כי בפרשה דלעיל נאמרו עשרת הדברות וגודל ההתגלות ממ"ת שההתגלות ה' שלא בהדרגה מה שאין בכח העולם הזה לקבל. העכו"ם נתרחקו לגמרי רק שהשי"ת זיכך אז לב ישראל שלא היה בהם שום יצר ונטוי' לרע אבל בכח הגוף לא היה לקבל האור הזה וכמ"ש (שמות רבה כט) שכיון שבאו לסיני ונגלה להם פרח נשמתם על שדבר עמהם שנאמר נפשי יצאה בדברו אכן שישראל רצו מצדם לשמוע מפי השי"ת עצמו בכדי שיראו שמלא כל הארץ כבודו והשי"ת נתרצה להם והאיר להם שלא בהדרגה יען שהיה בתחלת מתן תורה לכן הוצרכה השעה ליה שיהיה ראשית ההתגלות שלא בהדרגה. אכן מאז והלאה הציב השי"ת שחפץ שיתנהגו בסדר והדרגה וכמו שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ומתרגמינן ואלין דיניא די תסדר קדמיהון בכדי שיהיה הויה אף להגוף מאחר שגם הגוף נברא בד"ת. כי בשעת הדברות נקבע בלב ישראל כהוראת הדבור כשנאמר להם אנכי ה' אלהיך נקבע בלבם אהבת השי"ת וממילא נקבע בלבם אהבת ישראל זה לזה כעניין שנאמר (מלאכי ב) הלא אב אחד לכולנו הלא אל אחד בראנו מדוע נבגד איש אחיו וממילא לא היה אז מקום שיוזירו אותם על לא תרצח ואז כשנאמר להם זה הדבור פתח להם השי"ת הכלל ושורש החיים וכל המצות היו כלולים אז בחיים פשוטים וממילא לא היה אז מקום שיצטוו על לבושים ופעולת מעשה המצות כי טלית בציצית לא היה אז שום לבוש רק סוד וחיים פשוטים שנקראים בזה השם וכן תפילין וכל המצות. וברכת המצות היה אז שיעמוד האדם בקו הממוצע בלי שום נטייה כי לא היה אז שום התחלקות וכן מכל הדברות נקבע בלב ישראל כהוראת המאמר. וזה הוא שאמרו בש"ס (שבת פח עמוד ב) שמכל מאמר נתמלא כל העולם כלו בשמים היינו שנתבשם באור השי"ת ומקשינן שם וכי מאחר שנתמלא כל העולם בשמים מדבור ראשון דבור שני להיכן הלך היינו מהיכן היה מקום שיאמר לא תרצח אחר דבור אנכי וכן להזויר על לא יהיה לך אלהים אחרים ומתרגמינן שהוציא הקב"ה רוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון היינו שאחר הדבור נצטמצם האור.

אבל בשעת הדבור היה האור מפורש שכשנאמר להם לא תרצח לא נשאר שום כעס בלב ישראל וכשנאמר להם לא תחמוד לא נשאר בלבם שום חמדה שיחמוד מה שאינו שלו וא"כ לא היה אז שום שייכות למשפטים ורק אחר שהעלים השי"ת אור הזה נסתעף מכל דבור משפטים והחיים נגנו בלבושים מזה החיים נסתעף טלית בציצית ומזה החיים נסתעף מצות תפילין וכן כל לבושי המצות.

11. Beit Yaakov: 11

"Now these are the ordinances which thou shalt set before them. If thou buy a Hebrew servant, six years he shall serve; and in the seventh he shall go out free for nothing." (Ex 21:1-2) This is what Scripture says: "Thus saith the LORD: Keep ye justice, and do righteousness; for My salvation is near to come, and My favour to be revealed." (Is. 56:1)

Law implies order. The verse hints at this, by saying that a person must keep the law and conduct oneself always in an orderly and regulated way. One should not forget one's corporeal nature, and by means of this one can reach inner light. This week's Torah portion hints this; in the previous portion, the Ten Commandments were given, but the grandeur of the revelation of the giving of the Torah, which was not gradual at all, could not be absorbed in this world. Idolatry was totally removed, and God purified the heart of Israel, so no impulse or inclination for evil would remain,; but the body was incapable of absorbing such light, as it was said, "When Israel came to Sinai, and [the Torah] was revealed, their souls expired due to God's speaking with them, as it is said, 'My soul left me at his word,' (Song of Songs 5:6)." (Exodus Rabbah 29) Indeed, Israel themselves wanted to hear [the Torah] from the mouth of the Holy Blessed One, so that they could realize that the whole earth is filled with God's glory. And God accepted them and illuminated for them [the Torah] in its entirety. Since it was the beginning of the revelation of the Torah, the initial step had to be with full impact.

However, from then on, God wanted Israel to behave in an orderly and regulated way, as it is said, "Now these are the ordinances which thou shalt set before them," which is translated [in Targum Onkelos] as, "These are the laws which you shall set in order before them," so that the body would survive, since even the body was created through words of Torah. When the commandments were revealed, the meaning of the commandment was implanted deep in the heart of Israel; when "I am the Lord your God" was said to them, love of God was implanted deep in their heart, and automatically love of Israel was instilled as well. This is as it is written, "Have we not all one Father? Hath not one God created us? Why do we deal treacherously every man against his brother..?" (Malachi 2:10)

In this state, there was no more room to instruct them not to murder, for then, when ["I am the Lord your God"] was said to them, God opened up for them the whole [of the Torah] and its root of life, and all the commandments were included then in a pure moment of Divine love and pure devotion, and there was no room to be commanded about such externals as performance of the [specific] commandments. The Tallit with Tzitzit, then, was not an external at all, but was rather a secret of pure life, and similarly with Tefillin and all the commandments. And the benediction of a commandment, then, was said standing in perfect balance, for, then, there was no division at all, and all the commandments were implanted deep in the heart of Israel as they were said.

This is as the Rabbis said in the Talmud, with every one of the Ten Commandments, the whole world was filled with fragrance, (BT Shabbat 88b) that is, with the "fragrance" of the light of God. But if the whole world was filled with the fragrance from the utterance of the first commandment, where could the second commandment have entered? Where was there room for the utterance of the commandment, "Do not murder," after the utterance of, "I am [the Lord your God]?" Similarly, with the commandments, "You shall have no other gods before Me," etc.

The Holy Blessed One took a wind from the Divine treasury and blew away one commandment after another; that is, after the utterance of the commandment, the Light contracted, but during the utterance the light was full and whole, so when God said, "Do not murder," no anger remained in the heart of Israel, and when God spoke, "Do not covet," all envy for others was banished entirely.

Therefore, at the time of the giving of the Torah, the notion of law was not relevant to their spiritual state. It was only after God hid this Light that laws branched out from every utterance of revelation, and pure Life was hidden in externals. From this [true] Life devolved Tallit with Tzitzit, and from this Life the commandment of Tefillin also emerged, and thus all of the externals which are the commandments.

(Translation: Joshua Schwartz)

12.

Like someone who, staring at an elephant,
insists, 'There is no elephant';
who then, as it moves away,
feels a certain doubt
and, on seeing its footprints,
is certain: 'An elephant
has been there' –
such is the aberrant working
of my mind.

Translation: Prof. David Shulman